

NAPREJ

Glasi Socialistične stranke Jugoslavije.

Proti nasilju.

Naprej! Naprej! Naj robstva moč razbije duha meč!

Meč duha naj razbije moč robstva — tako bi rekli, če bi govorili mi prozaiki, ki govorimo zato, da nas vsi razumejo, ne samo »gornjih« par sto ljudi, za katere pišejo pesniki. Ne maramo s tem jemati socialistični himni njenega ugleda, ohranila si ga bo z lahkoto, čeprav bi ji ga mi kratili; toda v zadnjih letih se je zgodilo toliko nerodnosti, da čutimo potrebo povedati vsebino refrena naše himne tudi v prozi.

Na Slovenskem socialisti niti v komunističnih časih niso zagrešili kakih posebnih nasilnosti, takih namreč, pred katerimi se trese kapitalistični svet: nobene banke niso razrušili in nobenega kapitalista niso obesili. Pač pa smo videli, da so od kapitalističnih agentov provokaterjev nahujskane množice preprečile shod, diskusijo, predavanje — tiste množice, ki so malo prej ali malo pozneje prepemale, naj duha meč razbije robstva moč. Kdor zna količkaj misliti, vsak ve, da so delale s tem te množice proti sebi, proti svojemu napredku, proti brušenju svojega meča in da so torej krepile moč robstva.

Tudi drugače smo večkrat grešili. Imeli smo veliko veselje, če smo tu ali tam vrgli iz tovarne na cesto kakega delavca, ki se ni hotel organizirati pri nas. Namesto, da bi ga bili izobraževali in mu z izobrazbo izpreobrili njegovo »moč robstva« (njegovo sužensko naravo) v »meč duha« (duševno orožje zna-

nja in zavednosti) — smo ga s surovim nasiljem vrgli iz svoje družbe, čeprav si je svoj kruh služil z delom prav tako, kakor mi, in naredili smo iz njega idejnega (čeprav brez ideje) nasprotnika socializma, kajti nikdar več ne bo v svoji neizobraženosti verjel, da hoče socializem red in mir, ko so ga pa socialisti nasilno spravili ob kruh. Pa ne samo to — še mnogo več smo zagrešili s takim dejanjem. Drugi delavci so videli naše nasilje in se ga ustrašili. Če so našli delo v kakem drugem podjetju, kjer socialistične strokovne organizacije niso imele moči, so odšli tja in delali tam — proti nam in proti naši misli. Če pa so bili to delavci take stroke, ki je bila obvladana v vseh podjetjih od naših organizacij, so stisnili zobe, organizirali se pri nas zaradi kruha, da jih ne vržemo na cesto, v duši so pa ostali zakrknjeni nasprotniki; tako smo vzgajali hinavce in tako smo polagoma organizirali pravo organizacijo suženjstva, moči robstva, pravega nasprotja proti moči duha. Ko nam je po prevratu takih organizacij naraslo kakor gob po dežju, ali se smemo čuditi, če so razbijale predavanja in pele obenem našo himno? Ali se smemo čuditi, če so v svoji popolni nezavednosti siedile vsakemu kričaču in tako tudi vladnim in kapitalističnim provokaterjem? Ali se smemo čuditi, da so se potem med seboj razbile, da je potem zmagala reakcija in da te organizacije naposled niso imele več moči metati s silo na cesto neorganizirane, čeprav bi bile hotele? In da so potem tisti, ki so bili samo neradi organizirani, zopet zapustili organizacijo, ali pa so — v organizacijah, ki so imele moč v vseh

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 15 Din, za inozemstvo 25 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

obratih — ostali strokovno organizirani še nadalje, zato je pa vsa strokovna organizacija polagoma postala enaka srednjeveškemu cehu, ki nima prav ničesar socialističnega več na sebi. Vsi, ki imajo kaj znanja o sedanjem stanju strokovnih organizacij, vedo, da imamo več takih organizacij, ki niso niti mednarodno organizirane, niti ne znajo nasprotovati v svojih vrstah ne narodnostnemu ne verskemu fanatizmu; če je kdo član njih ceha, je izpolnil že s tem vse dolžnosti, v »privatnem« življenju pa sme biti liberalci ali klerikaleci, orjuneč ali orkanec, vse, karkoli hoče, samo socialist ne, so pa zato, ker zahteva socializem, da se mora socialistična himna ne le peti, ampak tudi razumeti.

Kam je že zabredlo laško delavstvo na tej poti, je znano vsem. Za to pot na Slovenskem niso dani predpogoji, Slovenci niso slama, ki gori in pogori v minuti, pa tudi naš kapitalizem in nacionalizem nista taka, kakor na Laškem. Zato je popolnoma nemogoče, da bi pri nas fašizem igral v rokah bivših »socialistov«. (Mussolini je bil še pred par leti socialist!) tako vlogo kakor na Laškem. Toda njegova misel je tu in mnogo mladine je zajel, ker dobiva toliko denarne podpore, da lahko daje lačnemu dijaštvu tisto, kar bi mu imela dati država, pa mu ne daje, ker v rokah tistih, ki hočejo dijaštvo in mlajše uradništvo kipiti...

In ta fašizem, ki zlorablja razen lačnih želodcev tudi narodni čut te mladine, je zavedel že toliko mladih ljudi, da postajajo njih gručice zaradi številnosti (ki daje korajžo!) in fanatizma (ki daje nerazsodnost) nevarne javni varnosti. Dan

MILENIN:

Tone Seliškar: Trbovlje.

(Dalje.)

On je položil pri nas prvi kamen v lirski mozaik, ki ga bo izklesala svobodna nepodkupljiva in realna umetnost na leposlovnem polju človeštva takrat, ko se bodo pesniki in pisatelji otresli nepotrebnih solz, opevanja abstraktnih pojmov in dolgočasnega kulta posameznih, za sedanjost človeško družbo baže merodajnih oseb in spoznali, da je prava umetnost tam, kjer je pravo življenje. Takrat muzi tudi ne bo treba hoditi na trg in nihče je ne bo mogel kupiti, kakor se to dogaja sedaj dan za dnem. Tu bi utegnil kdo oporekati, češ, saj so tudi drugi pesniki opevali težake, saj so tudi oni videli trpljenje zatiranih slojev. Žalostna in nepobitna je resnica, da v pretežni večini temu ni bilo tako in dasi spadajo leposlovci pogosto v kategorijo zatiranih in morajo prodajati svoje duševne proizvode kakor branjevka salato, se vendar še niso zavedli, kako poniževalno vlogo igrajo med oni-

mi, ki po svojih duševnih sposobnostih in pomenu za kulturo niso dostojni, da bi jim odvezali jermena na čevljih. Za primeri ni treba hoditi daleč. Koliko imamo pesmi, ki so posvečene različnim mogotcem, koliko romanov in povesti nam slika sijaj in razkošje pijane in moralno pokvarjene družbe in vse to v obliki, ki je razumevanju preprostega človeka nedostopna ali pa mu nudi nalašč zato prikrojeno napačno sliko, ki se zdi siromaku samemu pristna, ker ne vidi njenega ozadja. Čemu ni vzklil pisatelj, ki je spisal znani roman »Rim« ali »Hči papeža«, ali »Kraljičin nakit« — stoji, človeštvo! Po tej poti ne smeš več dalje, pred teboj je brezdnost, kamor te bo strmoglavila tvoja lastna fizična in duševna pokvarjenost! Ker je živel sam sredi te pokvarjene družbe in je bil deloma radi denarja, deloma radi slave sam njen suženj. Res je, da pošlje ta ali oni pisatelj semtertja na oder tudi delavca ali seljaka, toda to se dogaja stalno v nekaki zasmešljivi obliki ali pa mu položi v usta besede, ki bi se jih siromak ne glede na svojo nizko kulturo v življenju sramoval. Le

redke so v tem pogledu izjeme in še tem leto od vseh strani pod noge kamenje (n. pr. Cankar). Kdor pa si drzne nastopiti proti sedanjim razmeram, ga doleti neusmiljena kazen. Kakor kavke na mrhovino planejo nani različni polnim vrečam fraz in citatov iz učenih knjig podobni močje in konec tega gostobesednega mrcvarjenja je ponavadi ta, da mora dotični predrzneš v očeh tako imenovane inteligentne družbe nemudoma v duševni pokoj, preprosto ljudstvo, ki bi sicer izreklo o njem nasprotno sodbo pa po svoji neumnosti pritrdi tistim, za katerimi je navašeno hoditi.

Tako so storili tudi s Seliškarjem. Slovenska kritika ga je sprejela v popolnem nasprotju s slovensko gostoljubnostjo. Nekdo je napisal o tej zbirki menda pet vrstic, drugi je povedal, da Seliškar nima duše bržkone zato, ker ne prelije solz nad njegovo modrostjo kakor prerok nad Jeruzalemom, tretji pa je zmašil nekaj lepo zvencev fraz, ki jih bržkone niti sam ne razume, kaj šele oni, ki morajo čitati to kot kritiko pesniške zbirke. In če prav pomislimo, jim ne moremo niti

na dan čitamo o napadih, ki niso roparski, o krvoprelitju, ki ni bilo namenjeno, o nesrečah, ki jih ne more ali noče nihče popraviti. Češ, da so povzročene od »elementarne« sile.

Da tako na Slovenskem ne more ostati dolgo, je bilo jasno vsakemu, kdor ve, da nismo iz slame. V »Napreju« smo opetovano pisali o tem, da bo jugoslovanski fašizem (orjunaštvo) naučil delavstvo organiziranja. Zdaj je postala ta beseda meso.

Orjuna je napovedala napad na Sp. Šiško. Raztrosila je, da jih pride 1200. Že prej je pod vodstvom nekega bivšega avstrijskega detektiva poskušala izzivati. Za soboto se je pa šišensko delavstvo pripravilo in spontano organiziralo obrambo, ki bo zaznamovana v zgodovini našega delavstva kot prvovrsten kulturni čin. Razorožilo je vsakega, kdor je kolo-vratil po Šiški s samokresom v žepu. Roparjev v Šiški ni, čemu hodijo ljudje z revolverji? Kdor ga nosi za obrambo, naj ga pusti tudi doma in naj si opaše uma svitli meč.

Vsak, kdor dela v tem smislu, vsak dela za napredek. Pri takih spontanah organizacijah ni mogoče vprašati vsakega po njegovi organizaciji in prepričanju. Za nasilje ali proti nasilju, to je edino, kar loči v takih časih. Kadar država ni zmožna, si mora delavno ljudstvo samo poskrbeti za javno varnost. Paziti je pa treba, da se med delavstvo ne vpletejo posamezniki, ki bi znali izkoriščati položaj tako ali tako. Tudi na malenkosti je treba paziti, n. pr. da ne postane odvezeto orožje vir dohodkov za take posameznike. Stroga evidenca naj se vodi, da ostane meč duha vsestransko — čist.

IV. DELEGACIJSKI ZBOR »SVOBODA« v nedeljo, 22. aprila 1923.

Če pregledujemo poročila o III. delegacijskem zborovanju naše izobraževalne zveze in primerjamo njihovo veliko vero v uspehe bodočega delovanja s tistim, kar se je potem v resnici izvršilo, moramo priti do zaključka, da boleha slovensko delavsko gibanje še največ na stari slovenski bolezn. ki ji pravimo: velika beseda pred majhnimi dejanji. Nočemo podcenjevati tega, kar je bilo s trudom

zameriti. Je pač težko razumeti stvari, o katerih človek v svoji lenobi ni nikoli premišljeval, in še težje videti v duši solnce, čigar prvi žarki komaj poljubljajo gorske vrhove na daljnem obzorju.

Zbirka se začneja s pesmijo »Zimsko jutro«. Tako, kakor mu narekuje globoko čuteča duša, slika pesnik brez dozdnevno obligatne, za izražanje misli pa pogosto škodljive in malokomu popolnoma poslušne rime svojo liliputansko domovino. Primerjajo z belo devico, ki je razprostrla svoja svilen krila med Kumom in Sveto Planino. Bil je mlad in kakor dekle je obiel to rodno zemljo, pil je njeno ljubezen, čar domoljubja ga je omanil, dokler ni prišlo grenko spoznanje, da je domovina, ta toliko opevan košček zemlje, le nagnita, razpadajoča devica, kajti v njeno mehko telo so zasadili svoje kremolje vampirji, ki pijejo njeno kri in rajajo po njenih razsekanih ranah. Mila je rodna zemlja človeku, toda kaj mu koristi, če vidi, da mu je mačeha, da zanj ni življenja v nji da uživa njena bogastva neščica bankirjev, vsi drugi pa si v nečloveških mukah in ponižanju ne morejo zaslužiti najpotrebnejšega za življenje?

(Dalje prih.)

posameznikov (vedno ti presneti posamezniki!) ustvarjeno. Čisto dobro znamo razločevati, da je v resnici nekaj vredno, kar stoji danes okrog pomnoženih telovadnih enot, izdajanje zvezinega glasila, v knjižnici, esperantskih krožkih itd., da je to precej razveseljivo in drži precejšnje ravnovesje v primeri s tistim, kar je na drugih poljih v tem času propadlo. Pa ne ge toliko za take posamezne uspehe in neuspehe, za tako posamezno delavnost in nedelavnost. vprašanje je, v koliko se je zveza kot celota od zadnjega zbora okrepila in če se je sploh.

Odgovor je takšen, da mora nad njim marsikdo, ki je delal do danes z vsemi svojimi silami, da pridemo vendar enkrat do svoje specialne proletarske kulture, vprašati, ali je nadaljnje delo sploh še pametno in če bi ne bilo pametnejše obrniti tej organizaciji hrbet, da se sile osredotočijo rajši v drugih organizacijah, ki gredo svojo pot bolj smiselno in z večjim uspehom. Nedeljski zbor je bil ena sama velika kritika dosedanjega delovanja in brezsmernosti edine proletarske izobraževalne organizacije. Podružnice so se pričale s centralo, centrala je znala podružnicam povedati mnogo grenkih, morda pa ni bilo 5 navzočih oseb, ki bi se vprašale: Kaj pa je vzrok, da niso ne centrala ne podružnice izvršile v polni meri svoje dolžnosti? Ali nisem morebiti še sam pomagal prvi kakor drugim, da niso mogle nikamor naprej? To je tisto: celotna »Svoboda« ni mogla biti drugačna, nego jo je zaslužilo članstvo, ki je puščalo delovati posameznike, namesto da bi še samo ponudilo svoje roke, ki mu je bilo pač ugodno sprejemati izobraževalne drobtinice z bogateje naloženih miz, a to le tedaj, če so jim posamezniki mize pripeljali pred vrata! Kaj nam je za duševno razviti prave pravzaprav najbolj potrebno, ga niso vprašali ne posamezniki ne cele sekcije, ki so se dosledno zapirale med svoje ozke plotove, povedati pa tudi ni znal nihče, kje tiči tista izobrazba, ki jo vsi tako potrebujemo. Par smernic tu pa tam v »Kresu« — to je bilo skoro vse. Drugače smo pa menili, da boš že zrel za novo proletarsko kulturo, če znaš ti dobro telovaditi, jaz vzdržati se alkoholičnih pijač, tretji zabavati se z leposlovnimi romani, četrti brcati žogo in kar je podobnih stvari, ki so same na sebi sicer zelo dobre in potrebne nimajo pa s pravo srčno kulturo, do katere se hočemo kot duhovni prevratniki dokopati, nič preveč globljih stikov. Manjkalo nam je ljudi, ki bi nam znali pravo seme zasejati v srce. Ljudi je manjkalo ne zato, ker jih ni, ampak zato, ker si jih ni znala organizacija preskrbeti, znala si jih ni, ker ni prišla nikoli do prvega pogoja k temu, da bi mogla, mogla pa ni ker ni bila organizacija, temveč čisto preprosta mešanica ljudi, ki so nekaj hoteli, pa so se le malo zavedali tega, da predstavlja neko skupno hotenje tudi čut dolžnosti do skupnega dela.

Imeli smo v tem času »Svobodi« na čelu ljudi, ki so čisto odkrito izjavljali, da se z organizacijo ne da nič izvesti, poštene ljudi drugače, ki so bili o svojem načelu prepričani, ki pa so baš po tem načelu delali vztrajno na tem, da se »Svoboda« kot organizacija uniči. Ni greh teh ljudi, da so izvajali iz neuspeha svojega dela take obupne konsekvence, temveč greh je bil nas vseh, da nismo kontrolirali delovanje teh ljudi, da jih nismo pravočasno odstranili, temveč da smo jim šli z neizpolnjevanjem naših organizacijskih

dolžnosti celo na lim. Bila je neka podružnica, ki ni celo leto — to naj služi za primer — plačala niti ficka članskih prispevkov in centralni odbor je ni prenehal do zadnjega trenutka smatrati za redno organizacijo, za katero se je tudi sama štela. Kdo nosi tukaj krivdo? Centralni odbor, ki je to mirno trpel, je gotovo vsega obsojanja vreden, nič manj pa ne delamo odgovorno vso tisto podružnico, ki je hotela biti redna, pa je komodno prenašala svoj nered.

To je eno. Bili smo organizacija, ki zbog svoje desorganizacije in njenih posledic: finančne krize in miloščinarski sistem — ni bila sposobna dvigniti se iz materialnega ven do kake višje duševne koncepcije.

Drugo je bilo popolno pomanjkanje zavesti, da smo razredno bojna organizacija. Ker smo razumevali kulturo tako, da je prav tako last meščanstva kakor proletariata, pri čemer smo pozabili, da je takozvana meščanska kultura že puhla, zunanja zadeva, ki se točneje imenuje civilizacija in da je proletariatski glavni namen ustvariti nekaj notranjega, kar bi delalo ljudi čimbolj enakovredne pod vplivom te usodne zmote smo iskali kulturo v dobri telovadbi in nogometu, v nekem zunanjem ponosu na svoje abstinenclarstvo, v čim večjem prebavljanju leposlovnih knjig brez vsakega drugega namena in tako smo tudi srečno dosegli, da se naša kultura v ničemer ne razločuje od meščanske civilizacije, kvečjemu v tem, da je nasproti nji kakor neboljeno dete nasproti rafiniranemu starcu. Tako smo tudi mirno trpeli da so gorele na rojstne dneve visokih predstavnikov sedanjega režima sveče na oknih centralnega tajništva, da so se se sprejemali v podružnice ljudje klerikalnega, narodno-socialnega in celo orjunaškega prepričanja, da smo sprejemali v podružnice upravne svetnike in direktorje raznih bank in še mnogo takih dišečih cvetov naše dobrodušnosti in — brezcilnosti.

Nedeljski delegacijski zbor je imel nalogo vse to popraviti. Popravil ni ničesar. Moral bi zdebatirati in določiti pravilnik za bodoče delovanje, za upostavitve redne organizacije in ji dati razredno smer — storil ni ne enega ne drugega. Pa — zjutraj smo se nekaj odločili, da je »Svoboda« odslej združenje na čistem razrednem temelju, popoldne smo doživeli sramoto, da se je že odglasovan sklep zopet vrgel skozi okno in ž njim ves pravilnik, da ga pobere prihodnji izredni zbor. Zakaj? Sramota je, da se je vse to zgodilo zato, ker ima neka podružnica v svojih vrstah kopico meščanskih elementov, ki bi se ji z inventarjem odtegnili, če bi se »Svoboda« imenovala razredno in ker so znali delegati te podružnice dobrodušne delegate nekih drugače silno zavednih krajev prepričati, da mora biti drugače in ne tako!

O vsem tem bomo morda še govorili, čeprav je bil sprejet nekak sklep, ki bi naj vsako javno debato o »Svobodnem« delovanju prepričal. To so za nas tako načelne stvari, tako ozko zvezane tudi z življenjem naše stranke da ne moremo o njih molčati niti če bi radi tega vsa »Svoboda« šla k vragu. Bolj nam je pri srcu to, da ohranimo, kar že imamo, nego da bi iz vietete trpeli, da se še tisto pokvari. Naša želja je, da ne pridemo tako daleč, naše zadnje upanje; da novi odbor čimprej skliče izredni zbor in se na tem do konca pomenimo o tem, ali le

»Svoboda« proletarska organizacija ali na ne ptič — ne miš, temveč velika zgaga. Vsako predolgo čakanje utegne biti v tem času usodno.

Politične vesti.

+ V Belgradu mešetarijo, kakor da gre za konja na sejmu, ne pa za državne koristi. Kakor vedno pri takih rečeh, tudi tukaj ne gre vse na prvi mah. Pašić je moral celo že vrniti mandat za sestavo vlade, ker hočejo demokrati, da bodi koalicijska vlada žnjimi poslovna in volilna. Pašić bi pa bil rad še prav dolgo ministrski predsednik s čim manjšo kontrolo. Avdience pri kralju si sledijo druga drugi. Pašić je zopet sprejel mandat, demokrati so se odločili pogajanja obnoviti, za isto se je izjavil radikalni klub, čeprav se je dvignil v nekem njegovem delu cel vihar proti koaliciji z demokrati. Korošec intrigira pri Pašiću in grozi obenem s Spahom, da zapusti parlament, čim bi se radikalno-demokratska koalicija obnovila, zemljoradniki so dali kralju besedo, da gredo v vlado in pri tem ostanejo, postavljajo pa take zahteve, da bodo za g. Pašića (za njega osebno) morebiti nesprejemljive, kakor piše naš radikalni žurnal. Zahtevajo namreč nekaj okrog agrarne reforme, kar utegne največjega nosetnika v Srbiji in povojnega dobičkarja Pašića globoko raniti pri žepu. Dogodki so torej še neodločeni kakor le kdaj, ampak živahni pri tem — kakor na konjskem semrju.

+ Narodna radikalija je imela v nedeljo oblastni zbor v Mariboru, na katerem so prišli vsi navzoči gospodje do globokoumnega zaključka, da je treba pohiteti na resno delo tudi za »delovno ljudstvo«. Gospodom se bo njihovo hiteenje prav gotovo posrečilo, ker jim ne manka iskrih konjičev najrazličnejših čistih pasem, od klerikalne in narodno-socialne preko orjunaško-demokratske in socialpatriotsko-komunistične, ki se na skakanje dobro razumejo.

+ Volitve so se vršile na Bolgarskem. Po dosedanjih poročilih je Stambolijskega stranka dobila od vseh 246 v državni zbor nad 200. Močno so nazadovale komunisti.

Dnevne vesti.

Dve težki nesreči je dočakal osebni vlak ki je vozil v noči od nedelje na ponedeljek iz Trsta proti Dunaju. V Postojni je trčil v polne vozove nekega tovarnega vlaka, ki so ga baš takrat premikali. Natančnejša poročila manjkajo, potniki, ki so prišli iz Postojne pa pripovedujejo, da je bilo več oseb ranjenih in velika gmotna škoda. Isti vlak je pri postaji Sava zadela druga nesreča. Tam je čakal drugi tovarni vlak na znamenje za odhod. Osebni vlak, ki ga strojevodja zaradi teme in dežja ni mogel takoj ustaviti, je trčil vanj, razbil celo vrsto vozov in pretrgal brzojavne zveze. Poročajo, da je bilo tudi tukaj več žrtev, vendar pa ne smrtnih. Promet je bil do kakih 11. dopoldne ustavljen, potniki so morali prestopiti na vlake s severne proge. Po teh nesrečah so se razširile po Ljubljani razne razburljive vesti, ki jih ni bilo mogoče kontrolirati. Nekateri so razširjali nezmislno govorico, da sta obe nesreči sabotažno dejanje s strani obupanega železničarskega osebja ki so ga vse dosedanje vlade z neizpolnjenimi obljubami vodile za nos in

ga pustile v bedi umirati. Ta govorica je nesmiselna že zavoljo tega, ker nima železničarstvo prav nobenega povoda maščevati se nad občinstvom, ki stoji za njegovimi zahtevami, namesto nad tistimi faktorji, ki bi za svoje zločine kazni zaslužili. Če na bodo ti faktorji svojo uničevalno taktiko nadaljevali, potem pa ni izključno da se znajo v resnici zgoditi še grde stvari.

Internacionala živilskih delavcev je na svojem kongresu v Bazlu sprejela resolucijo za odpravo nočnega dela v pekarnah. Kongres zahteva za vse obrate počitek od 22. do 6. zjutraj.

Delavci! kupujte čevlje samo z znamko »Peko« domačih tovarov Peter Kozina & Ko., Tržič, ki so najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in debelo. Ljubljana, Breg 20.

Ljubljana.

Občinski svet ima javno sejo ta četrtek v mestni dvorani.

Maribor.

Občinska seja (javna) se je nadaljevala v petek 20. t. m. po 9. Dr. Leskovar je zahteval, da posebna komisija preišče zadevo o njegovem pravnem zastopstvu občine. (Bahun mu je namreč očital, da je vodil tožbe v škodo občine. Ker pa je stvar že v rokah sodnije, izvolijo komisijo — dr. Jerovška, dr. Serneca, prof. Rostoharja in Ozmeča — ki pa bo začela s preiskavo po izidu tožbe. — Pravoslavna cerkev je prosila za prepustitev minoritske cerkve v stari dravski vojašnici, katero uporablja zdaj vojaštvo za skladišče. Prošnji bodo ugodili, če bo pripadla dravska vojašnica v zmislu pogodbe iz l. 1921. mestni občini. — Mestna hranilnica bo odslej dovoljevala tudi kredite na tekoči račun. — Tožbe radi garancijskega pisma Jadranske banke v znesku 611.000 K se udeleži občina kot tretja udeleženka. — Žensko učiteljske je prosilo, da mu občina začasno dovoli uporabo deklishe šole v Cankarjevi ulici. Prošnja se z glasovi socialistov in klerikalcev odklone. — Prižigalcem plinovitih svetilk, čuvaju mestnega pokopališča in učiteljicam bivšega »Töchterheima« bodo zvišane plače. — Nadaljevanje seje bo v sredo 25. t. m.

Gospodarstvo.

= Vrednost denarja. 1 dolar velja 96.50—97.50 Din, 1 lira 4.82—4.84 Din, 1 češka krona 2.86—2.88 Din, 100 madžarskih kron 1.90 Din, 100 mark 37 par. V Curihi stane 100 naših dinarjev 2.52 švicarskih frankov.

= Zagrebški vzorčni velesemeni se je otvoril to nedeljo. Obisk je baje zelo poveljen.

Evgenij Viktor Debs.

V zadnjem času, ko se Amerika pripravlja na nove volitve, čujemo zopet mnogo o delovanju sodr. Evgena Debsa (»dibsa«), gotovo najsilovitejše prikazni v političnem gibanju ameriške socialistične stranke. Naši čitatelji so o sodr. Debsu gotovo že to in ono slišali, če drugega ne, se bodo spominjali na karakterizacijo njegove osebnosti iz pravih poglavij našega stalnega podlistka »Franceta Kremena«, na tistega volilnega kandidata socialistične stranke ki je prišel v Leesville prirediti politični shod in ki vjame pred njim dobrodušnega korenjaka Kremena, da se gre z njim kopat. Pa takih podatkov o

njem nima jo naši sodrugi mnogo, zato bomo spregovorili nekoliko več o njegovem življenju, vsem onim v pouk, ki menijo, da je nekdanji idealizem v socialističnem gibanju že izumrl in da ni sposoben več ustvarjati močne osebnosti.

Znan je postal sodr. Debs tudi nam zlasti za onega časa, ko je na božični dan 1921. leta zapustil državno ječo v Atlanti. Njegovo življenje je sploh in sam velik boj z razdivjanim kazenskim paragrafom ameriške kapitalistične reakcije.

Zadnjič je bil sodr. Debs obsojen leta 1918., in sicer na deset let ječe »radi obstruiranja vojnih zakonov«. V ječi je bil dve in pol leta in ga je šele predsednik Harding izpustil na svobodo s celim številom drugih političnih jetnikov in nekaj vojakov. Osvoboditev ni bila splošna in ameriški proletariat še vedno nadaljuje boj, da se izpuste tudi drugi politični jetniki, žrtve miroljubne politike prejšnjega predsednika Wilsona.

Debs je bil rojen dne 5. novembra l. 1855. v Terre Haute, Indiana. Z dvajsetim letom je postal že aktiven v delavskem gibanju in od takrat je postajal vedno bolj znana oseba v razrednem boju. Trpel je preganjanja, toda oplati se ni dal. Demokratična stranka mu je v prvih letih večkrat ponujala mandat za kongres (ameriško zbornico), toda Debs je vse ponudbe od strani te meščanske stranke odklonil. Bil je voditelj železničarskih stavk, kajti Debs je svoja prva leta posvetil organiziranju železniškega delavstva. V veliki pullmanskim stvaki je bil poslan v ječo, ker se ni hotel ozirati na sodnijske odredbe izdane proti delavstvu. Takrat je bil ves sodnijski in vojaški aparat v boju proti stavkarjem in Debs ter drugi voditelji stavke so šli rajši v temnico, nego da bi se podali ukazom kapitalistične tiranije. Leta 1898. se je organizirala ameriška socialno - demokratična stranka, in od tega časa se je Debs posvetil delovanju za socializem. Leta 1901. so se razne socialistične skupine združile pod imenom »socialistična stranka«.

Debs je bil predsedniški kandidat socialistične stranke v letih 1900., 1904., 1908., 1912 in 1920.

Malo ljudi je doprineslo v boju za osvoboditev delavstva toliko žrtev kakor stari Debs. Njegovega boja še ni konec. Ko je bil v ječi, je pisal za socialistične liste v kolikor so mu razna omejevanja dopuščala. Iz ječe je vodil zadnjo kampanjo za predsedniške volitve in kolikor je mogel, je bil v trajnem stiku z delavskim gibanjem v Ameriki.

Doma ga je težko pričakovala njegova boleha žena, ki je dejala, da je bil tisti božič zanjo najveselejši dan v njenem življenju.

Da je moral presedeti v ječi skoro tri leta človek kakor je Debs, je madež za justico; sicer pa ima justica v kapitalistični družbi vse polno madežev. Zato jo je treba odpraviti in odpravljena bo s kapitalizmom.

Debsova osvoboditev še danes ni popolna; izpuščen je iz ječe, toda njegove državljanske pravice mu še niso povrnjene. Ampak Debs kot agitator je svoboden. Tisoči in tisoči so mu poslali čestitke ob njegovem prihodu iz ječe. Stotisoči ga pozdravljajo ko nastopa zopet na shodih. Toda Debs pozna le delo in boj — za slavo mu ni bilo. Ko je odšel iz ječe, mu je dala vlada denar za vožnjo v pullmanovem vozu. On pa si je kupil karto za navadni potniški kune preostanek pa je dal

(Po avtoriziranem prevodu Ivana Moleka.)

»Vidiš,« je nadaljeval Emil, »če se resnično zavzameš za boj, moraš marsikaj spregledati. Tvoji občutki se čudovito spreminjajo. Misliš si, da je pred teboj sovražnik, in zavedati se moraš, da tvoj uspeh zavisi od discipline. Imaš voditelja, o katerem si prepričan, da razume svoj posel; zato zahtevaš, da te uči in izuri vso mašino, da dela to, kar ti hočeš. Vem, da je smešno, kar govorim, ampak privadil sem se in zdaj ljubim disciplino.« Emil se je smejal nervozno. »Povem ti, da naša armada ni igrača. Mi gremo do dna. V Evropi se tepejo že tri leta in pol in poslali so nam najboljše učitelje, ki nam kažejo, kako in kaj je treba. Povem ti, delamo, kakor da nam je vrag za petami.«

Čudno so se glasile te besede iz ust Emila Forsterja. France ni mogel verjeti, da govori on, Emil. Ali še hodi po tridih tleh? Kaj se godi? Ali so militaristi osvojili socialistično gibanje? France ni mogel tega povedati odprto in zelo oprezno je namignil prijatelju:

»Ali se ne bojiš, da ti vojaška disciplina zaide v meso in kri — da te pridobe zase — da nas kapitalisti prevarijo?«

»Premišljeval sem tudi o tem,« je dejal Emil mirno. »Gotovo bodo poskusili; govorice o splošnem vojaškem gibanju so že tak poskus. Ampak mi se ne damo. Bojevati se moramo. Najprvo moramo zbiti nemški militarizem in povedati vsemu svetu, zakaj gremo v vojno. Ljudstvo mora vedeti, da ta vojna prinese demokracijo vsemu svetu, in kadar si ljudstvo zapiše to v možgane, ne bodo mogli imperialisti izvršiti prevare.«

Kremenu je odleglo, ali še se je obotavljal.

»Če morete to storiti, no potem — —«

»Toda mi že delamo,« se je odrezal Emil trdo in stisnil pest. »Delamo dan za dnevom. Dokaz je stavka v Leesvillu.«

»Kakšna stavka?«

»Ali ne veš, da je bila druga stavka v tovarni Empire?«

»Ne, nič ne vem.«

v pomožni fond za sovjetsko Rusijo in za obrambni fond dveh drugih znanih žrtev ameriške krvave justice Saccoja in Vanzetija. Predno je odšel iz ječe, je govoril še v slovo svojim tovarišem-jetnikom, katerih je sedaj v sami Atlantici 2300. In Debs jim je govoril, kakor jim ni govoril še nihče nikdar poprej med zidovjem ječe. Tako je šel v »svobodo« kakor vedno, kakor človek, ki ne misli, kako bo pomagal sebi, ampak le kako bo koristil drugim.

Zato je umljivo, kako zna njegova beseda vžgati neizbrisno moč v srca zavednih ameriških proletarcev. Tam, kjer se on prikaže, prenehajo vsi medsebojni spori. Ne zato, ker bi bil delavstvu bog, ampak zato, ker vidi v njegovi osebi živ primer, kako se lahko največja in najželeznejša radikalnost, ki prinaša svojemu nosilcu samo trpljenje in zasledovanja, lahko druži z največjo treznostjo in mirnim razumevanjem.

Imaš ti solneče pege, zajedavce, nabore, ogerce?

Uporabljalj Elza obrazno pomado!

Ali želiš imeti lep vrat, obraz in roke?

Uporabljalj Elza obrazno pomado!

Ali so ti roke in obraz občutljivi v zimi in vetru?

Uporabljalj Elza liližno-mlečno milo!

Ali želiš imeti kožo belo, mehko, čisto in zdravo?

Uporabljalj Elza liližno-mlečno milo!

Ali tožiš na izpadanju las, prhuta in osivelosti?

Uporabljalj Elza pomado za rast las!

Ali želiš bujne mehke in lepe lase?

Uporabljalj Elza pomado za rast las!

Ali hočeš biti in ostati lep?

Ali hočeš biti povsod priljubljen? Ali hočeš, da te veseli tvoja slika v zrcalu? Poskusi prave Fellerjeve Elza

preparate in kmalu bodeš rekel tudi ti kakor vsi:

To je ono pravo!

Išči v vseh poslovnica samo prave Elza preparate od lekarnarja Feller. Naročiš naravnost, tako stane s pakovanjem in poštino če denar naprej pošlješ ali pa po povzetju:

2 velika porcel. lončka Elza-obrazne pomade 25 Din.

2 Elza-pomade za rast las 25 Din.

4 velike koše Elza liližnega mlečnega mila 35 Din.

RAZLIČNO: Liližno mleko 6 dinarjev; brkomaz 3

dinarjev; najfinjši Hega-puder Dr. Klugerja v velikih originalnih škatljah 15 dinarjev; najfinjši

zobni prašek „Hega“ v patent-dozah 10 dinarjev;

puder za dame v vrečkah 2 dinarjev; zobni prašek

v škatljah 3 dinarjev; v vrečkah po 2 dinarjev; sachet

(dišava) za perilo 3 dinarjev; šampon za lase 2 di-

narjev; rumenilo za obraz 12 pisem 12 dinarjev;

najfinjše parfeme od 15 dinarjev dalje; svet za

lase 20 dinarjev, Elza-katranovo milo 5 dinarjev.

Za različne predmete se pakovanje in poština posebej računa.

Na te cene se računa še 5% doplačila. Naročilna

pisma adresirati:

EVGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICA

donja Elsatrg št. 358. Hrvaško.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Zvonimir Bernot

(v imenu pokr. odb. SSJ).

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

PRISTNI tirolski LODNI

za športne obleke

solidno in trpežno blago

pri trdki

A. & E. SKABERNÉ

Ljubljana, Mestni trg 10.

Vsak, kdor hoče vsaj deloma poznati socializem in biti socialist, naj čita knjigo

„Socializem in vera“.

Naroča se pri tajništvu SSJ, Ljubljana, poštni predal 168, in stane lepo in trdno vezana 9 Din, bro-

--- širana pa 7 Din. ---

PALMA

Kaučuk potpetnike
in potplate

Naročajte „KRES“!

Gradbeno podjetje Ing. A. Hrovat in Ing. Alb. Černe, Ljubljana, Krekov trg 10/I. sprejeme takoj polirja in predelavca izurjena v zemeljskih delih in visokih stavbah. — Istotam se vzame v najem skladišče.

**Velika izbira
rokavic**

nogavic

A. ŠINKOVIC nasl.

K. SOSS,

Ljubljana, Mestni trg 19.